

Preek Witte Donderdag

Lieve gemeente,

Vanavond hebben we behalve het evangelieverhaal ook een stuk uit Exodus gelezen over de uittocht van het volk Israël uit Egypte.

Het bestaan van Israël als volk begint nl. met de bevrijding uit de slavernij in Egypte.

De nakomelingen van Jacob waren daar terecht gekomen vanwege hongersnood in het land Kanaän, waar zij toen woonden.

In Egypte waren ze tot een groot volk uitgegroeid, zo groot dat het de Egyptenaren beangstigde en zij hen gingen onderdrukken en slavenarbeid lieten verrichten.

De Israëlieten klagen bij God, die hoort hun geklaag en stuurt Mozes om het volk uit te leiden, uit dat land van onderdrukking, uit de slavernij.

Zo vindt de uittocht uit Egypte plaats als begin van het bestaan van Israël.

Het is een mijlpaal in de geschiedenis, die ze nooit mogen vergeten.

Voor hen zelf niet, omdat ze nu moeten beseffen dat ze vrij zijn en omdat ze moeten leren als vrije mensen te leven, daar hebben ze die 40 jaar in de woestijn voor nodig, om de slavernij uit hun hoofd en uit hun hart te krijgen.

En voor de mensen om hen heen is het ook belangrijk omdat je, als je beseft zelf slaaf en vreemdeling geweest te zijn, je anders gaat opstellen tegenover slaven en vreemdelingen in je land.

Die mijlpaal moeten ze daarom vieren, elk jaar en volgens vastgelegde voorschriften, die je kunt vinden in het boek Exodus.

En er staat het gebod bij om deze bevrijdingsgeschiedenis aan de kinderen te vertellen en door te geven.

Zodat het bevrijdingsverhaal steeds doorverteld wordt.

Zo is het Paasfeest, Pesach tot het belangrijkste feest voor de Joden geworden.

En dat gold ook voor Jezus.

Ook hij ging op deze avond, die we vandaag gedenken, de Paasmaaltijd gebruiken met zijn vrienden.

Preek Witte Donderdag

Daarvoor waren zij naar Jeruzalem gegaan, want als je maar enigszins in de gelegenheid was dan vierde je Pesach in Jeruzalem.

Maar ze wisten ook hoe gevaarlijk het daar was voor Jezus en hij besepte dat zelf ook.

Vandaar dat hij bij deze maaltijd tegen zijn vrienden heeft gezegd: Als ik er niet meer ben, denk dan aan mij, wanneer jullie weer Pesach vieren en dit brood eten en deze wijn drinken.

Toen na Jezus' dood de eerste christengemeenten ontstonden hadden zij de gewoonte om elkaar bij een maaltijd te ontmoeten.

Dit had ook als voordeel dat degenen onder hen die arm waren, geen honger hoefden te lijden, omdat zij alles met elkaar deelden.

Tijdens die maaltijd spraken zij met elkaar over Jezus, over zijn woorden en over hoe hij geleefd had en wat hij gedaan had.

In de loop van de tijd groeiden de gemeenten en toen werd het lastig om met elkaar te eten en zo is uiteindelijk de gewoonte ontstaan om op symbolische wijze die laatste maaltijd van Jezus met zijn leerlingen te vieren en Jezus te gedenken.

Zo ontstond de eucharistie, waarbij men meende dat het brood en de wijn daadwerkelijk in het vlees en bloed van Jezus veranderden, terwijl anderen dit meer symbolisch zagen.

Bij de reformatie werd dit bij de Protestanten tot het Avondmaal, waarbij brood en wijn symbool staan voor het lichaam en bloed van Jezus.

Het is dus niet zo dat Jezus bij die laatste Pesach-maaltijd het Avondmaal heeft ingesteld.

Jezus had nog geen weet van een christelijke gemeente of van een kerk, die zou ontstaan.

Dat is in de loop van de tijd zo gegroeid.

Jezus vierde de Pesach maaltijd, om de bevrijding van het volk Israël te gedenken en om die vrijheid te vieren.

Preek Witte Donderdag

Een vrijheid die hij in zijn leven om zich heen heeft verspreid, waarbij hij de mensen leerde om niet meer als slaaf, gebonden aan wat dan ook maar, te leven, maar om als vrije mensen te leven.

In vertrouwen op God, als de bron en oorsprong en doel van ons bestaan.

Daarom hebben we vanavond ook een deel uit dat uittocht-verhaal gelezen.

Het is een verhaal dat gaat over de bevrijding van het volk Israël, maar dit verhaal mag breder getrokken worden naar alle mensen, naar ons allemaal.

Het gaat over de vrijheid van alle mensen en over de bevrijding van alle mensen uit datgene dat hen gevangen houdt.

Het woord Pesach, waar ons woord Pasen van is afgeleid, betekent: voorbijgaan.

In het Engels is het: Pass over.

Dit voorbijgaan komt ook uit dit Uittocht verhaal.

Bij de tiende plaag die Egypte treft en waarbij alle eerstgeboren zonen van de Egyptenaren sterven, dan zwicht de Farao uiteindelijk en laat hij het volk gaan.

Daarom moeten de Israëlieten in die nacht van de Uittocht klaar staan, klaar om te vertrekken en op reis te gaan.

En zij moeten een lam of een bokje slachten en het bloed ervan aan de deurposten strijken, omdat in diezelfde nacht de engel des doods door Egypte zal gaan en alle eerstgeborenen zal treffen.

Maar de dood zal hen voorbijgaan omdat hij aan het bloed op de deurposten hun huizen herkent.

Zo gaat de dood hen voorbij, het volk zal uittrekken en op hun tocht door de woestijn zullen zij leren hoe zij moeten leven als bevrijde mensen in een vrij land.

Het zijn deze zelfde noties, van bevrijding uit de dood en van opstanding in een nieuw leven die wij, als christenen met Pasen vieren.

Jezus is de consequenties van zijn manier van leven niet uit de weg gegaan.

Tot het einde toe heeft hij zijn levensweg van goedheid en vrede, van liefde en medemenselijkheid gevolgd.

Preek Witte Donderdag

De overheid en de machthebbers van die dagen zagen een gevaar in hem en daarom hebben zij hem gevangen genomen en gedood.

Maar zijn leerlingen en zijn volgelingen hebben geloofd dat met hem niet dit leven in goedheid en vertrouwen was afgelopen.

Dat niet het laatste woord was aan de dood.

Maar dat God dit leven heeft vastgehouden en Jezus heeft opgenomen in een nieuw leven bij hem.

Daar is later een hele theologie rondom heen gemaakt.

Tegenwoordig weten we dikwijls niet meer wat we hier nog mee moeten.

Dan kan die dood en opstanding van Jezus voor ons een bron van twijfel en afkeer worden.

En dat is jammer, want het kan een bron van troost en vertrouwen zijn.

Troost omdat ook Jezus zijn leven tot en met de dood heeft moeten gaan.

De dood die ook voor ons mensen met veel lijden gepaard kan gaan.

En vertrouwen omdat hij heeft geleefd en is gestorven in vertrouwen op God.

Dat die hem niet los zou laten, zelfs niet in de dood.

Dat vertrouwen mogen we met Pasen vieren.

Dat het laatste woord niet is aan de dood, maar aan het leven.

Daarom gedenken we vandaag bij deze maaltijd het leven en het sterven van Jezus, die ons de weg heeft gewezen naar een nieuw, bevrijd leven.

Amen